Chương 4 KẾ THỦA - ĐA HÌNH TRÊN JAVA

Mục tiêu



- Vẽ sơ đồ UML và hiện thực tính kế thừa trong Java
- Viết phương thức override
- Biết cách tạo và sử dụng lớp trừu tượng (abstract class)
- Hiện thực Interface
- Cài đặt được tính đa hình trong Java

Nội dung



- 4.1. Khái niệm kế thừa
- 4.2. Kỹ thuật phân cấp kế thừa
- 4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java
- 4.4. Lớp trừu tượng (Abtract class)
- 4.5. Interface
- 4.6. Đa hình (Polymorphism)

4.1. Khái niệm kế thừa Vấn đề



 Ví dụ xét trường hợp bài toán quản lí nhân sự và sinh viên của một trường đại học

Nhân viên	
Tên	
Ngày sinh	
Giới tính	
Hệ số lương	
Nhập/xem tên	
Nhập/xem ngày sinh	
Nhập/xem giới tính	
Nhập/xem hệ số lương	

Sinh viên	
Tên	
Ngày sinh	
Giới tính	
Lóp	
Nhập/xem tên	
Nhập/xem ngày sinh	
Nhập/xem giới tính	
Nhập/xem lớp	

4.1. Khái niệm kế thừa Giải quyết vấn đề

• Ví dụ:

Người

Tên

Ngày sinh

Giới tính

Nhập/xem tên

Nhập/xem ngày sinh

Nhập/xem giới tính

Nhân viên

Hệ số lương

Nhập/xem hệ số lương

Lớp dẫn xuất/Lớp con

Sinh viên

Lớp

Nhập/xem lớp

Lớp cơ sở/ Lớp cha

4.1. Khái niệm kế thừa Vấn đề



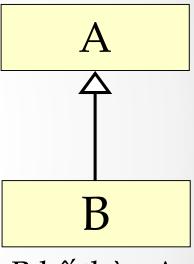
Một số phân loại tồn tại trong trong thực tế

Đối tượng	Phân loại
Student	GraduateStudent, UndergraduateStudent
Shape	Circle, Triangle, Rectangle
Loan	CarLoan, HomeImprovementLoan, MortgageLoan
Employee	Faculty, Staff
BankAccount	CheckingAccount, SavingsAccount

4.1. Khái niệm kế thừa



- Kế thừa là việc xây dựng lớp mới dựa trên lớp đã có sẵn
 - Lóp có sẵn gọi là parent class/super class/base class
 - Lóp mới gọi là child class/subclass/derived class
- Là mối quan hệ "is-a"
- Lớp con kế thừa những thuộc tính và hành vi của lớp cha
- Lớp con có thể thêm những thuộc tính và hành vi của riêng mình và có thể sửa đổi những hành vi của lớp cha
- Kế thừa cho phép tái sử dụng mã → Tiết kiệm công sức xây dựng + kiểm thử
- Trong Java, mặc định mọi lớp kế thừa lớp Object



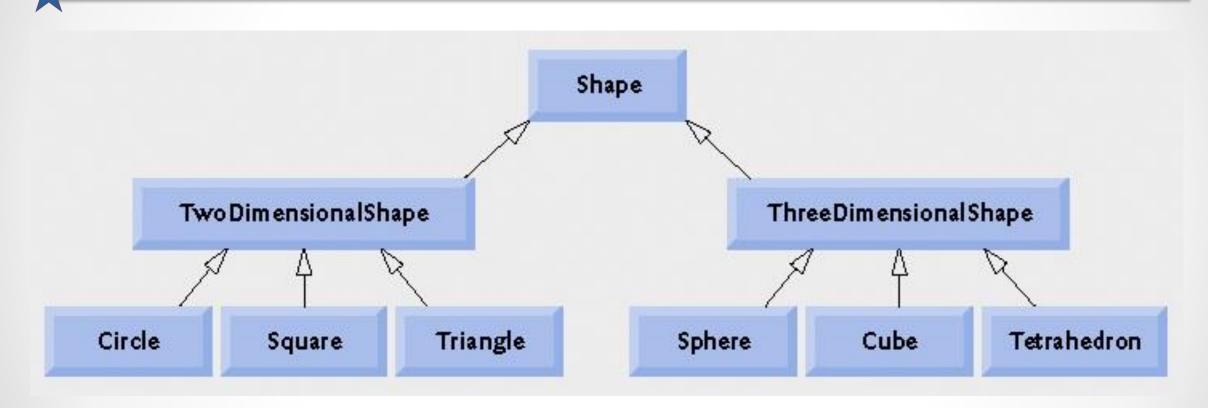
B kế thừa A

4.1. Khái niệm kế thừa Ví dụ 1



- Sắp xếp các class sau theo một phân cấp phù hợp và vẽ lược đồ lớp:
 - Nhà phố
 - Ngôi nhà
 - Biệt thự
 - o Xe

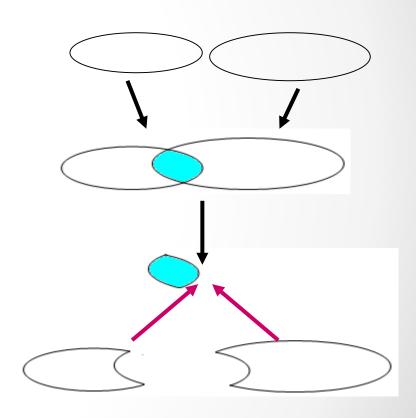
4.1. Khái niệm kế thừa Ví dụ 2



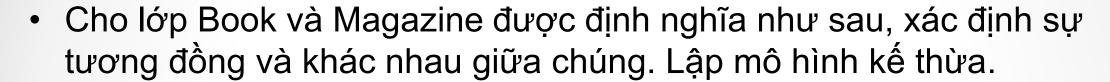
4.2. Kỹ thuật phân cấp kế thừa



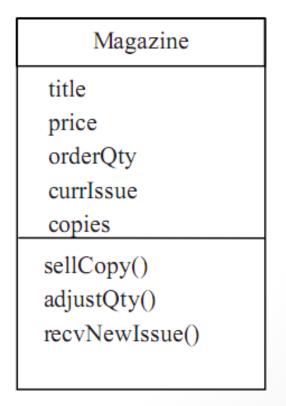
- 1. Liệt kê đặc điểm của các loại đối tượng cần quan tâm.
- 2. Tìm tập giao của các tính chất giữa các lớp, tách tập giao này để xây dựng lớp cha.
- 3. Đặt tên gọi có ý nghĩa cho lớp cha.
- 4. Phần còn lại sau khi tách tập giao là các lớp con.



4.2. Kỹ thuật phân cấp kế thừa Ví dụ 1



Book	
title author price copies	
sellCopy() orderCopies()	



4.2. Kỹ thuật phân cấp kế thừa Ví dụ 2

Công ty du lịch X có quản lý thông tin chuyến xe. Có 2 loại chuyến xe:

- Chuyến xe nội thành: gồm Mã số chuyến, Họ tên tài xế, số xe, số tuyến, số km đi được, doanh thu.
- Chuyến xe ngoại thành: gồm Mã số chuyến, Họ tên tài xế, số xe, nơi đến, số ngày đi được, doanh thu.

Yêu cầu: Xây dựng các lớp với chức năng thừa kế (vẽ mô hình).

4.2. Kỹ thuật phân cấp kế thừa Ví dụ 2: Giải



4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Cú pháp

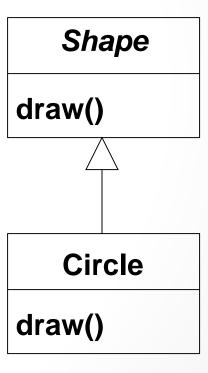
Cú pháp kế thừa trong Java:

```
public class Child_ClassName extends Parent_ClassName {
    // derived class methods extend and possibly override
    // those of the base class
}
```

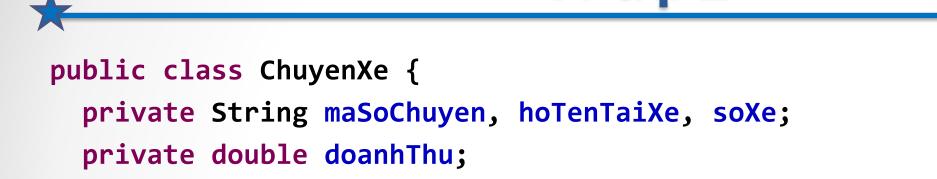
4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Ví du 1

Cài đặt quan hệ kế thừa:

```
public class Shape
    public void draw() { ... }
public class Circle extends Shape
    public void draw() { ... }
```



4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Ví dụ 2



16

4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Ví dụ 2 (tt)

```
public class ChuyenXeNoiThanh extends ChuyenXe {
    private String soTuyen;
    private double soKmDiDuoc;
    public ChuyenXeNoiThanh() {
       super();
    public ChuyenXeNoiThanh(String maSoChuyen, String hoTenTaiXe, String soXe,
                           double doanhThu, String soTuyen, double soKmDiDuoc) {
      super(maSoChuyen, hoTenTaiXe, soXe, doanhThu);
      this.soTuyen = soTuyen;
      this.soKmDiDuoc = soKmDiDuoc;
   public String toString() {
       return "CX NoiThanh:" + super.toString() + ", số tuyến: " + this.soTuyen +
                                           ", số km đã đi: " + this.soKmDiDuoc;
                                                                                17
```

4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Từ khóa *super*

- Từ khóa super được dùng trong các lớp con, để:
 - o truy xuất các thành phần của lớp cha (xem lại ví dụ 2)
 - o gọi hàm khởi tạo của lớp cha (xem lại ví dụ 2)
- Sự thừa kế trong hàm khởi tạo Constructor inheritance
 - Gọi tường minh hàm khởi tạo của lớp cha
 - Gọi ngầm định hàm khởi tạo của lớp cha

4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Gọi tường minh hàm khởi tạo

```
class Circle {
                                                     Cylinder b = new Cylinder(10, 8.6);
   private double radius;
   public Circle( double radius ) { //Circle's constructor
     this.radius = radius;
     System.out.println("This is constructor of class Circle");
                                                    OUTPUT
                                                    This is constructor of class Circle
class Cylinder extends Circle {
                                                    This is constructor of class Cylinder
   private double height;
   public Cylinder( double radius, double height ) { //Cylinder's constructor
     super(radius); //goi tường minh hàm khởi tạo của lớp Circle
     this.height = height;
     System.out.println("This is constructor of class Cylinder");
                                                                                     19
```

4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Gọi ngầm định hàm khởi tạo

```
Ví du:
public class Parent
    public Parent()
        System.out.println("Invoke parent default constructor");
public class F1 extends Parent
    public F1()
        System.out.println("Invoke F1 default constructor");
public class F2 extends F1
   public F2()
        System.out.println("Invoke F2 default constructor");
```

```
public static void main(String [] args)
{
    new F2();
}

Invoke Parent default constructor
Invoke F1 default constructor
Invoke F2 default constructor
```

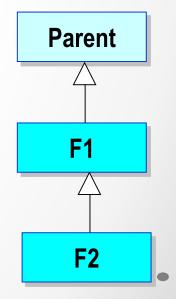
1. Object

2. Parent() call super()

3. F1() call super ()

4. F2() call super()

5. Main() call new F2()

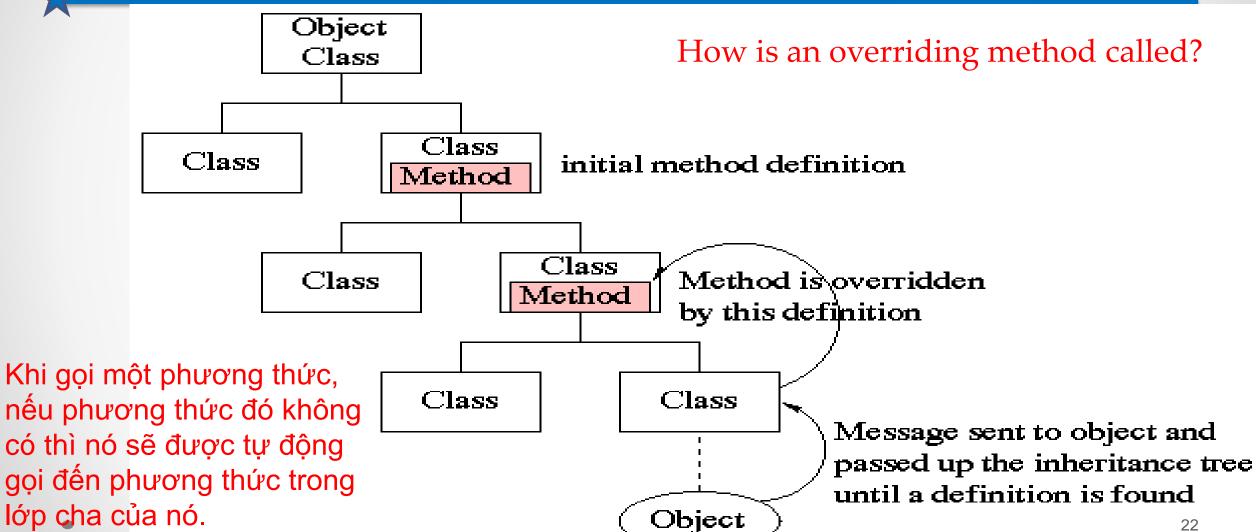


4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Phương thức *Override*

- Lớp con kế thừa tất cả các phương thức từ lớp cha của chúng. Tuy nhiên, nội dung thực thi cụ thể của phương thức có thể được thay đổi ở lớp con. Đó là khả năng ghi đè phương thức (override).
- Để ghi đè một phương thức, trong lớp con, viết phương thức có signature giống hệt như phương thức mà nó ghi đè (và @Override)
- Ví dụ: Override phương thức toString() của lớp Object:

```
public class Student {
    /* ... */
    @Override
    public String toString() {
    }
}
```

4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Phương thức *Override (cont.)*



4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Case study [1/4]

Circle Cài đặt cho mô hình lớp sau: - radius : double + Circle() + Circle(r : double) + getRadius() : double + setRadius(r : double) : void Diên tích hình tròn=3.14 x bán kính² + getArea(): double **TestCylinder** Cylinder - height: double + main (args : String[]) : void + Cylinder() + Cylinder(r : double, h : double) + getHeight() : double Diện tích xq hình trụ=chu vi đáy x chiều cao + setHeight(I : double) : void + getArea(): double Thể tích hình trụ=diện tích đáy x chiều cao

'+ getVolume() : double

4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Case study [2/4]

```
public class Circle {
  private double radius;
  public Circle() {
     radius = 0;
  public Circle(double r) {
     radius = r;
  public double getRadius() {
     return radius;
  public void setRadius(double r){
    radius = r;
```

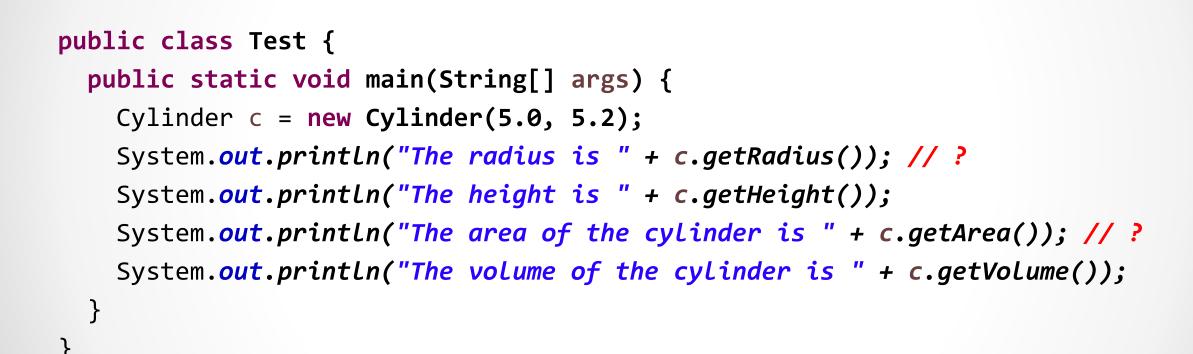
```
public double getArea() {
 return radius * radius * Math.PI;
```

4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Case study [3/4]

```
public class Cylinder extends Circle {
  private double height;
  public Cylinder() {
   super();
   height = 0;
  public Cylinder(double r, double h) {
   super(r);
   height = h;
  public double getHeight() {
   return height;
  public void setHeight(double h) {
   height = h;
```

```
@Override
public double getArea() {
  return 2 * Math.PI * super.getRadius()
         * height;
public double getVolume() {
  return super.getArea() * height; //?
```

4.3. Hiện thực tính kế thừa trong Java Case study [4/4]



Review questions 1

- 1. Lớp nào là lớp trên cùng của phân cấp lớp trong Java.
- 2. Constructor có được kế thừa không. Làm thế nào để sử dụng lại constructor của lớp cha.
- 3. Method overriding là gì. Khi nào thì cần sử dụng.

Bài tập



• Module 3

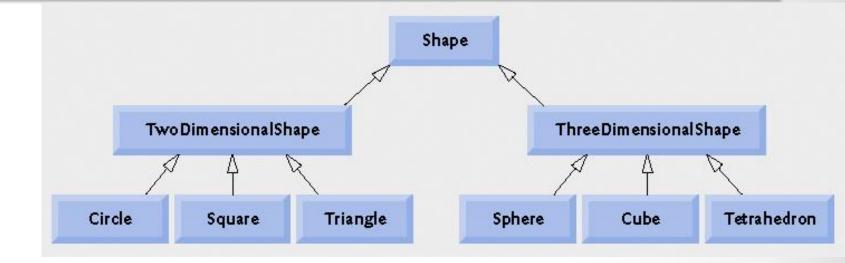
4.3. Lớp trừu tượng Vấn đề 1



Người

Tên Ngày sinh Giới tính

Nhập/xem tên Nhập/xem ngày sinh Nhập/xem giới tính



Làm sao để ngăn cản việc tạo ra đối tượng Người, đối tượng Shape (vì không mang ý nghĩa)

Nhân viên

Lương

Nhập/xem lương

Sinh viên

Lớp

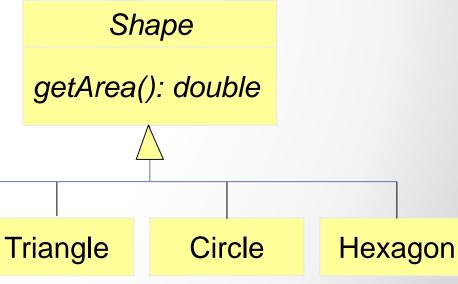
Nhập/xem lớp

4.3. Lớp trừu tượng Vấn đề 2

- *
 - Giả sử có ứng dụng thao tác với các loại hình bằng phương pháp HĐT (xem hình), trong đó có công việc tính diện tích cho từng loại hình.

Rectangle

- Vấn đề:
 - Làm sao viết hàm getArea() cho lớp Shape
- Giải quyết:
 - Khai báo hàm getArea() là hàm trừu tượng
 - → Shape là lớp trừu tượng



4.3. Lớp trừu tượng Khái niệm – Đặc trưng

- Lớp trừu tượng (abstract class) là một lớp chung, không có thật, là cơ sở để tạo ra các lớp con khác có cùng tính chất, như là "giao kèo" mà bắt buộc tất cả các lớp con phải theo cùng tiêu chuẩn như nhau
- Đặc điểm của lớp trừu tượng:
 - Lớp trừu tượng được khai báo là abstract,
 - Có thể CÓ hoặc KHÔNG các phương thức trừu tượng (các lớp con phải hiện thực các phương thức trừu tượng này),
 - Không thể khởi tạo một đối tượng trực tiếp từ một lớp trừu tượng.

4.3. Lớp trừu tượng Ví dụ

```
abstract class Shape
    protected int x, y;
    public Shape(int _x, int _y)
         x = _x;
         y = y;
class Circle extends Shape
   int r;
   public Circle(int _x, int _y, int _r)
       super(_x, _y);
       r = r;
```

Lớp trừu tượng được khai báo với từ khóa abstract

Lớp trừu tượng không thể được khởi tạo

4.3. Lớp trừu tượng Phương thức trừu tượng

- Là phương thức chỉ có khai báo mà không có phần hiện thực:
 - Có từ khóa abstract trong phần khai báo
 - Phần khai báo được kết thúc bởi dấu ;
- Ví du:

```
public abstract class Shape
{
   public abstract double getArea();
}
```

 Phương thức trừu tượng bắt buộc phải được ĐỊNH NGHĨA LẠI tại lớp con

4.3. Lớp trừu tượng Phương thức trừu tượng: Ví dụ

```
public abstract class Shape {
  final static int BLACK = 0;
  private int colour;
  public Shape() {
      colour = BLACK;
  public void setColour(int c) {
      this.colour = c;
  public abstract double getArea();
           Abstract methods
```

have no body

Phương thức trừu tượng bắt buộc phải được định nghĩa lại tại lớp con

```
Shape
getArea(): double
setColour(int)
         Circle
```

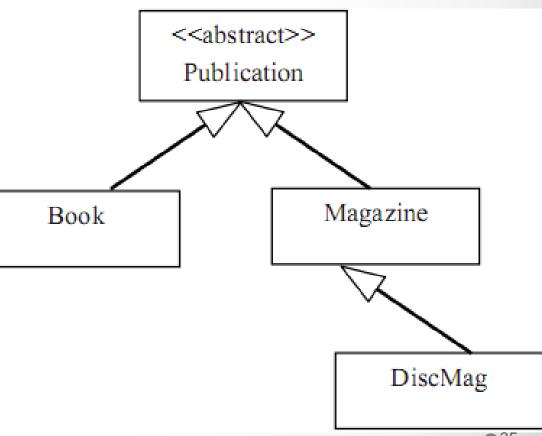
```
public class Circle extends Shape {
  final static double PI = 3.1419;
  private int radius;
  public Circle(int r) {
      radius = r;
  public double getArea() {
      return (radius^2) *PI;
```

4.3. Lớp trừu tượng Quiz 1



Cho mô hình lớp sau, câu lệnh nào sau đây là hợp lệ:

- a) Publication p = new Book(...);
- b) Publication p = new DiscMag(...);
- c) Magazine m = new DiscMag(...);
- d) DiscMag dm = new Magazine(...);
- e) Publication p = new Publication(...)



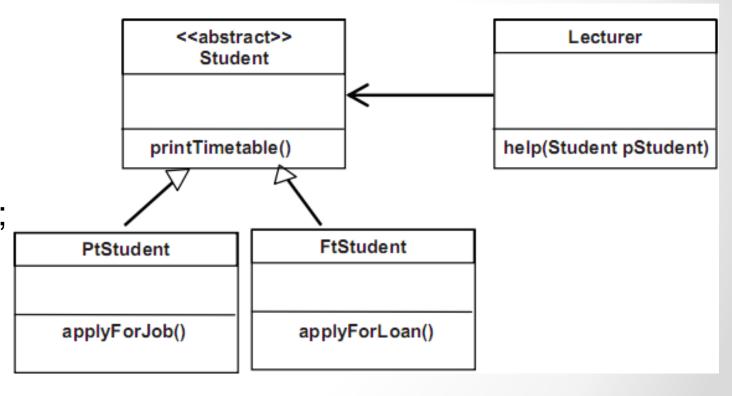
4.3. Lớp trừu tượng Quiz 2

*

Cho mô hình lớp sau, cho biết đoạn lệnh nào sau đây là hợp lệ:

a. Student s = new Student();Lecturer I = new Lecturer();I.help(s);

b. Student s = new FtStudent();Lecturer I = new Lecturer();I.help(s);



4.3. Lop tri Employee Case study Salaried-

 Thiết kế và cài đặt mô hình lớp với m Hourly-Employee tả sau:

> Commission-Employee

BasePlus-Commission-Employee

abstract

firstName lastName

social security number: SSN

weeklySalary

salaried employee: firstName lastName

social security number: SSN

weekly salary: weeklysalary

if hours <= 40 wage * hours else if hours > 40 40 * wage + (hours - 40) * wage * 1.5

hourly employee: firstName lastName

social security number: SSN

hourly wage: wage; hours worked: hours

commissionRate * grossSales

commission employee: firstName lastName

social security number: SSN

gross sales: grossSales;

commission rate: commissionRate

(commissionRate * grossSales) + baseSalary

base salaried commission employee:

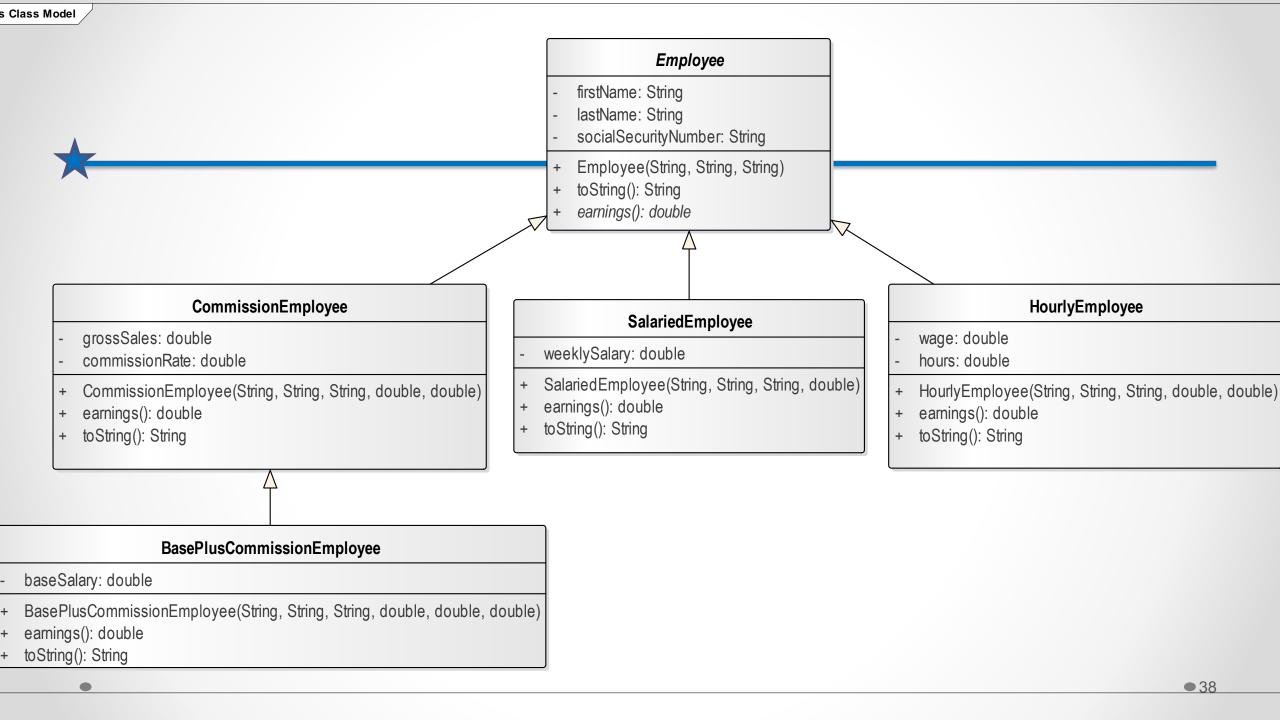
firstName lastName

social security number: SSN

gross sales: grossSales;

commission rate: commissionRate;

base salary: baseSalary



4.4. Interface



- Tại sao sử dụng Interface?
 - Trong Java chỉ có thừa kế đơn (có nghĩa là lớp con chỉ kế thừa từ duy nhất một lớp cha)
 - Interface cho phép Java thực hiện đa thừa kế

4.4. Interface Khái niệm – Đặc trưng

- *
 - Trong Java, Interface là một kiểu dữ liệu tham chiếu tương tự như class nhưng chỉ có thể chứa hằng số và phương thức trừu tượng.
 - Đặc điểm của Interface:
 - Interface là type (không phải class)
 - Không thể khởi tạo đối tượng từ Interface
 - Là mối quan hệ "can-do"
 - Một lớp khi đã "implement" interface nào thì bắt buộc phải viết lại tất cả các phương thức trong interface đó (nếu không, lớp đó là abstract)

40

4.4. Interface Ví du 1



```
</interface>> Movable

+moveUp():void
+moveDown():void
+moveLeft():void
+moveRight():void
```

```
Point

~x:int
~y:int

+Point(x:int,y:int)
+toString():String
+moveUp():void
+moveDown():void
+moveLeft():void
+moveRight():void
```

```
interface Movable {
   //"public" and "abstract" are optional
   void moveUp();
   void moveDown();
   void moveLeft();
   yoid moveRight();
}
```

```
class Point implements Movable {
  private int x, y;
  public Point(int x, int y) {
   this.x = x;
   this.y = y;
  @Override
  public String toString() {
   return "(" + x + "," + y + ")";
  @Override
  public void moveUp() { y--; }
  @Override
  public void moveDown() { y++; }
  @Override
  public void moveLeft() { x--; }
  @Override
  public void moveRight() { x++; }
```

4.4. Interface Ví dụ 2

```
interface IRunable {
    void Run();
interface IWorkable {
    void Work();
interface IEatable {
    void Eat();
interface IFlyable {
    void Fly();
```

```
class Person implements IRunable, IWorkable, IEatable {
    protected string _name;
    protected DateTime _birthDate;
    public void Run()
        Console.Write("Person runing...");
    public void Work()
        Console.Write("Person working...");
    public void Eat()
        Console.Write("Person eating...");
```

```
class Bird implements IEatable, IFlyable {
    public void Eat() {
        Console.Write("Bird eating...");
    }
    public void Fly() {
        Console.Write("Bird flying...");
    }
}
```

4.4. Interface Lớp trừu tượng và Interface



Lớp trừu tượng	Interface
Có thể chứa thuộc tính	Chỉ có thể chứa hằng
Các phương thức có thể được hiện thực hoặc không	Các phương thức không được hiện thực
Trong kế thừa, quan hệ là "is-a"	Trong kế thừa, quan hệ là "can-do"
Một lớp không thể kế thừa từ nhiều lớp trừu tượng	Có thể thừa kế từ 1 hoặc nhiều interfaces khác. Một lớp có thể hiện thực nhiều interface

• 43

4.4. Interface Case study 1



 Biết một sinh viên gồm các thuộc tính: mã, tên, tuổi, địa chỉ. Sắp xếp mảng sinh viên theo tên tăng dần, sử dụng interface Comparable:

```
public interface Comparable<T>
{
   public int compareTo(T other);
}
```

- Nếu sắp tăng dần:
 - Trả về 0 nếu this = other
 - Trả về một số dương nếu this > other
 - Trả về một số âm nếu this < other

4.4. Interface Case study 1: Solution

```
class Student implements Comparable<Student>
   //...
   public int compareTo(Student o) {
       // sort student's name by ASC
        return this.getName().compareToIgnoreCase(o.getName());
                            public class Test {
                                public static void main(String[] args) {
                                   Student[] listStudents = new Student[4];
                                   listStudents[0] = new Student(1, "Vinh", 19, "Hanoi");
                                   listStudents[1] = new Student(2, "Hoa", 19, "Hanoi");
                                   listStudents[2] = new Student(3, "Phu", 20, "Hanoi");
                                   listStudents[3] = new Student(4, "Quy", 22, "Hanoi");
                                   Arrays.sort(listStudents);
                                   for (Student student : listStudents) {
                                       System.out.println(student.toString());
```

4.4. Interface Case study 2

*

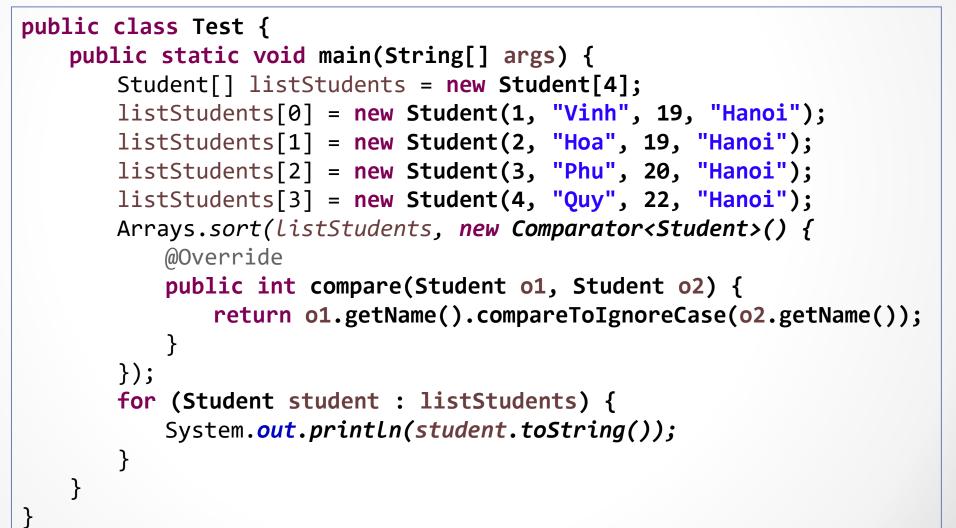
 Sắp xếp mảng sinh viên theo từng tiêu chí mã, tên, tuổi. Sử dụng interface Comparator.

<<interface>>
Comparator<T>
+compare(T o1, T o2): int

Ghi chú: Sử dụng trong trường hợp không thể Comparable, hoặc muốn định nghĩa thêm các thứ tự khác.

46

4.4. Interface Case study 2: Solution



Review questions 2



- 2. Một lớp có thể hiện thực được bao nhiêu Interface.
- 3. Một lớp muốn hiện thực một Interface thì phải làm thế nào.
- 4. Phát biểu nào đúng/sai, vì sao:
 - a. Interface chỉ bao gồm các phương thức trừu tượng.
 - b. Phương thức trừu tượng là phương thức không có hiện thực.
 - c. Tất cả các phương thức trong Interface phải là trừu tượng.
 - d. Một lớp implement Interface nào thì chỉ chứa những phương thức của Interface đó.
 - e. Nhiều lớp có thể implement cùng một Interface.
- 6. Làm thế nào để sắp xếp danh sách các phần tử.
- 7. Khi nào sử dụng Comparable, Comparator.

4.5. Đa hình (Polymorphism)

- Java cung cấp các hình thức đa hình:
 - Override: cho phép phương thức lớp con định nghĩa lại phương thức của lớp cha, phương thức lớp con có thể được gọi từ tham chiếu của lớp cha
 - Overloading: cho phép các phương thức trong cùng một lớp có cùng tên nhưng khác kiểu và tham số
 - Dynamic binding: lời gọi phương thức được quyết định khi chương trình thực hiện (run-time), phiên bản của phương thức phù hợp với đối tượng được gọi

4.5. Đa hình Ví dụ

```
class OverloadingDemo
    public int add(int x, int y)
    { //method 1
        return x+y;
    public int add(int x, int y, int z)
    { //method 2
        return x+y+z;
    public int add(double x, int y)
    { //method 3
        return (int)x+y;
```

4.5. Đa hình Ví dụ

```
class Shape {
  void draw() {
     System.out.println("drawing...");
class Rectangle extends Shape {
  void draw() {
     System.out.println("drawing rectangle...");
class Circle extends Shape {
  void draw() {
     System.out.println("drawing circle...");
```

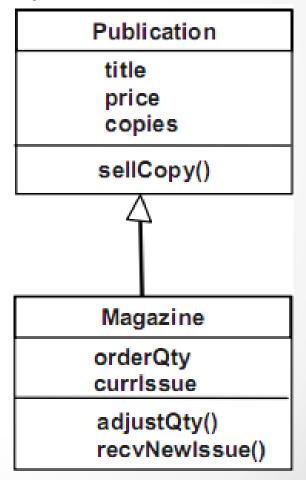
```
class TestPolymorphism2 {
  public static void main(String args[]) {
     Shape s;
    s = new Rectangle();
    s.draw();
    s = new Circle();
    s.draw();
    s = new Triangle();
    s.draw();
```

4.5. Đa hình Quiz 1



· Cho mô hình lớp sau, cho biết cặp lệnh nào là hợp lệ.

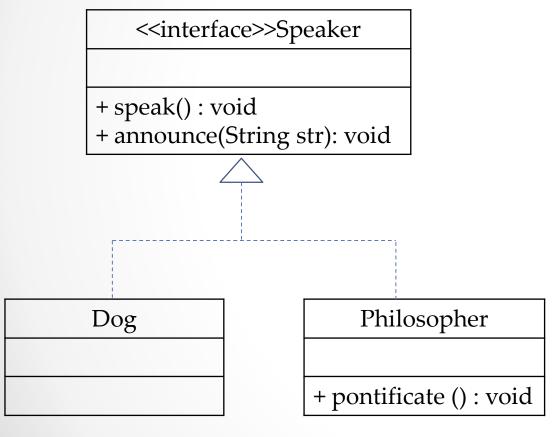
- a) Publication p = new Publication(...);p.sellCopy();
- b) Publication p = new Publication(...);p.recvNewIssue();
- c) Publication p = new Magazine(...); p.sellCopy();
- d) Publication p = new Magazine(...); p.recvNewIssue();
- e) Magazine m = new Magazine(...);m.recvNewIssue();



4.5. Đa hình Quiz 2

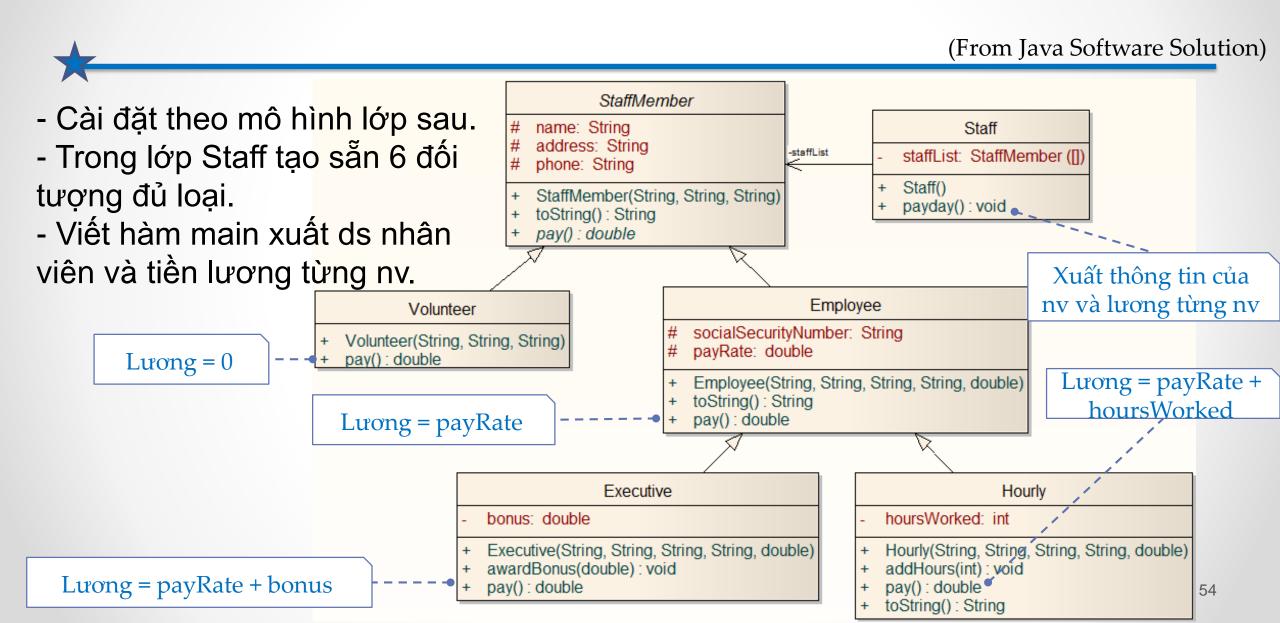


Câu nào sau đây là đúng, giải thích.



- a. Speaker current = new Speaker();
- b. Speaker current = new Dog();
- c. Speaker first, second;
 first = new Dog();
 second = new Philosopher();
 first.speak();
 first = second;
- d. Speaker first = new Dog();
 Philosopher second = new Philosopher();
 second.pontificate();
 first = second;
- e. Speaker first = new Dog();
 Philosopher second = new Philosopher();
 first = second;
 second.pontificate();
 first.pontificate();

Case Study



Case Study Staff.java



```
public Staff() {
   staffList = new StaffMember[6];
   staffList[0] = new Executive("Sam", "123 Main Line", "555-0469", "123-45-6789", 2423.07);
   staffList[1] = new Employee("Carla", "456 Off Line", "555-0101", "987-65-4321", 1246.15);
   staffList[2] = new Employee("Woody", "789 Off Rocker", "555-0000", "010-20-3040",
   1169.23);
   staffList[3] = new Hourly("Diane", "678 Fifth Ave.", "555-0690", "958-47-3625", 10.55);
   staffList[4] = new Volunteer("Norm", "987 Suds Blvd.", "555-8374");
   staffList[5] = new Volunteer("Cliff", "321 Duds Lane", "555-7282");
   ((Executive) staffList[0]).awardBonus(500.00);
   ((Hourly) staffList[3]).addHours(40);
```

Case Study Staff.java



```
public void payday() {
    double amount;
    for (int count = 0; count < staffList.length; count++) {
       System.out.println( staffList[count] );
       amount = staffList[count].pay(); // polymorphic
       if (amount == 0.0)
              System.out.println("Thanks!");
       else
              System.out.println("Paid: " + amount);
       System.out.println("-----");
```

